

70. Tiistaina 5 päivänä kesäkuuta 1990

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta sekä laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiö- maksusta annetun lain ja valkuaisve- rosta annetun lain 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 2134

Hallituksen esitys n:o 54
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

Suuren valiokunnan mietintö n:o 54

2) Ehdotukset laeiksi teletoiminta- lain ja radiolain muuttamisesta 2151

Hallituksen esitys n:o 18
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2

Suuren valiokunnan mietintö n:o 55

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 64 laeiksi maatilatalouden tuloverolain, verotus- lain 45 §:n ja maatalouden investointi- varauslain 1 ja 12 §:n muuttamisesta ..

4) Hallituksen esitys n:o 66 maaseu- tuelinkeinolaisiksi 2152

5) Ed. Hietalan ym. lakialoite n:o 40 laiksi ravintorasvaverosta annetun lain kumoamisesta 2153

6) Ed. Männistön ym. lakialoite n:o 41 laiksi kunnallisten luottamushenki- löiden eläkelain 6 §:n muuttamisesta . 2153

Siv. 7) Kansaneläkelaitoksen valtuutettu- jen toimintakertomus vuodelta 1989 (K n:o 8)

Pöydällepanoa varten esi- tellään:

8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta (HE n:o 50) 2154

9) Laki- ja talousvaliokunnan mie- tintö n:o 11 hallituksen esityksestä laik- si rakennuslain muuttamisesta ja lakia- loitteesta laiksi rakennuslain 138 §:n muuttamisesta (HE n:o 135/1989 vp. ja LA n:o 18)

10) Toisen lakivaliokunnan mietin- tö n:o 5 hallituksen esityksestä laiksi asunto-olojen kehittämisrahastosta an- netun lain muuttamisesta (HE n:o 60) ..

11) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä laeiksi alkoho- lilain 3 §:n ja keskioluesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta (HE n:o 56)

12) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä poronhoitolaisiksi (HE n:o 244/1989 vp.) ..

13) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laeiksi työn- tekijäin eläkelain 12 §:n ja lyhytaikai-

Siv.

Siv.

sissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n sekä yrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta (HE n:o 68)..... 2154

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Ahde, Andersson, Gustafsson, Halonen, Jouppila, Luttinen, Paasio, Pystynen ja Riihijärvi.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Gustafsson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Riihijärvi, virkatehtävien takia edustajat Halonen ja Paasio sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Ahde, Gustafsson, Jouppila, Luttinen ja Pystynen.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 31 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 71, 73 ja 76 sekä 78—83, jotka on nyt edustajille jaettu.

Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1989

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan kirjaston hallituksen kirjelmän ohella viime maaliskuun 29 päivästä on eduskunnalle saapunut Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1989. Tämä kertomus on nyt

saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 207, 222, 223, 232, 235, 240—245, 252, 253, 256 ja 275. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ja varajäsenille ilmoitetaan, että suuri valiokunta kokoontuu tänään toisen täysistunnon päätyttyä. Lisäksi muistutan jäsenille ja varajäsenille, että se, mikä tehdään tänään, ei ole huomenna edessä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta sekä laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain ja valkuaisverosta annetun lain 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 54

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

Suuren valiokunnan mietintö n:o 54

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätehty lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys maidon ja sianlihan vientikustannusmaksuista ja maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain ja valkuaisverosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta on rakenteellisesti väärä. Ylituotantoa vähennettäessä lakimuutosten pitäisi purra ennen

kaikkea niihin tuottajaryhmiin, jotka suuri-
mittaisimmin aiheuttavat ylituotantoa.

Kuta pohjoisemmaksi maassamme siirry-
tään, sitä suurempi merkitys on karjatalou-
teen perustuvalla maatilataloudella. Karjata-
lousvaltainen maatalous on välttämätöntä
maaseudun asuttuna pitämiselle. Pohjois-
Suomessa ei ole mahdollisuutta viljellä viljaa
johtuen karusta maaperästä, suorikkaudesta
ja lyhyestä kasvukaudesta. Maaperä- ja il-
masto-olosuhteet suosivat rehukasvien ja hei-
nän viljelyä, mikä puolestaan mahdollistaa
karjatalouden. Pohjois-Suomen maatilojen
tilakoko on pienempi ja tuotantoluvut matal-
lammat kuin muualla Suomessa, missä kas-
vu- ja maaperäolosuhteet ovat huomattavasti
paremmat. Sama voidaan todeta myös Itä-
Suomen osalta.

Elinkeinorakenne on Pohjois- ja Itä-Suo-
messa yksipuolisempi eikä korvaavia työ-
paikkoja ole helppo saada, mikäli karjata-
loudesta joudutaan luopumaan. Liian tiukat
kiintiöt ja nyt hallituksen esittämät lisäran-
gaistustoimenpiteet pienille perheviljelmä-
tiloille, jotka harjoittavat karjataloutta Poh-
jois- ja Itä-Suomessa, ajavat elinkeinon har-
joittamisen liian tiukalle ja lisäävät velkakier-
teeseen joutumista.

Sivutuloja on mahdoton saada muuten
kun muuttamalla satojen kilometrien pää-
hän. Myöskään 40 - 65-vuotiaiden uudelleen-
kouluttaminen palveluammatteihin tai uuden
teknologian ammatteihin ei ole mahdollista.
Ainoaksi vaihtoehdoksi jää joko jääminen
kotiseudulle työttömyyskortistoon tai muut-
taminen etelän suuriin kaupunkeihin työn
perään. Työttömyyskortistojen kasvattami-
seen ei ole syytä, koska sosiaali- ja työttö-
myyskulut muutoinkin ovat maassamme var-
sin suuret.

Näyttää siltä, että toinen käsi ottaa ja
toinen käsi antaa, jolloin valtion kannalta
saavutetaan plus miinus nolla -tulos. Maata-
loudesta säästetään, mutta sosiaali- ja työlli-
syyspuolelle joudutaan siirtämään rahaa.
Tämä menettely on yksilön kannalta erittäin
masentava ja johtaa muuttokierteeseen ja
osan väestöä jopa irtolaisuuteen.

Hallituksen menettely on lisännyt myös
alueellisia ongelmia, sillä maaseutu tyhjenee
yllättävän nopeasti ja samanaikaisesti kau-
pungeissa lisääntyvät asunto- ja työllisyys-
ongelmat. Hallituksen esittämä laki perustuu
maaloustulolakiin, joka sekään ei ole hyvä

aluepoliittisesti, ja siltä osin on rajallisesti
mahdollista tehdä muutosesityksiä.

Hallituksen nyt ottama linja, siis se, mihin
toimenpide nyt kohdennetaan, on kuitenkin
rakenteellisesti väärä, sillä ylituotantoa on
ohjattava kuriin sellaisilla rakenteellisilla rat-
kaisuilla, joilla Pohjois- ja Itä-Suomen per-
heviljelmät saavat edelleenkin harjoittaa
pientiloillaan karjatalouteen perustuvaa maata-
loutta ilman, että heitä rokotetaan maan
koko ylituotannosta.

Hallituksen tuleekin miettiä jatkossa kei-
noja, joilla suojataan perheviljelmille oikeus
harjoittaa karjatalouteen perustuvaa maata-
loutta. Ensisijaisesti tulee ottaa huomioon ne
perheviljelmät, joilla ei ole tilan ulkopuolisia
tuloja. Rakennemuutoksessa olemme ajautu-
massa tilanteeseen, jossa tarvitaan pohjoisen
ja itäisen Suomen pienille perheviljelmille ns.
turvalainsäädäntöä. Samalla tavalla kuin
saamelaisilla on oikeus harjoittaa porotalout-
taan tai keräilytalouttaan marjastuksen, sie-
nestyksen jne. muodossa, tulee myöskin pie-
nillä perheviljelmillä olla oikeus karjatalou-
teen perustuvan maatilatalouden harjoittami-
seen.

Jatkossa on vakavasti harkittava maata-
loustuotantoon liittyvien lakien porrastamis-
ta alueellisesti ja samalla niin, että yksistään
maaloudesta toimeentulonsa saavat jäävät
rangaistuslakien ulkopuolelle ja ylituotantoa
koskevat rangaistukset suunnataan niille,
joilla on myös huomattavia sivutuloloja. Ra-
janveto sivutulollisten maataloutta harjoitta-
vien viljelijöiden osalta on varmasti vaikeaa,
mutta sivuansioviljelijöiden joukosta löytyy
runsaasti myös niitä, joilla sivutulot ovat
moninkertaiset verrattuna maatilatalouden
tuloon, ja jopa niitä, jotka itse eivät asu
tilalla.

Hallitus esittää lakia voimaan vuoden
1990 loppuun saakka. Lain sisältö on aiheut-
tanut suurta arvostelua kentällä, koska on
mahdotonta olettaa Suomen lehmärodun
muuttuvan muutamassa kuukaudessa niin,
että rasvaprosentti saadaan alemmaksi halli-
tuksen ajatusten mukaisesti. Ei ole maanvil-
jelijöiden eikä myöskään Pohjois- ja Itä-
Suomen ihmisten perheviljelmätilojen vika,
jos maassamme käytetyt karjarodut ovat
runsasrasvaisia, ja lisäksi rasva- ja valkuais-
pitoisuudet kulkevat käsi kädessä.

Hallituksen esittämä laki on rankka ja
liian nopeasti voimaan tuleva tämän suun-

taisenä. Jatkossa tulee maataloustulolain pohjalta miettiä kohdentamiskeinoja siten, että siitä ei ole alueellisesti ja pelkästään maataloudesta perheensä toimeentulon saaville niin suuria vaikeuksia kuin tämä laki toisi.

Ehdotan lakiehdotusten hylkäämistä, jolloin hallitukselle tarjoutuu vielä mahdollisuus harkita alueellisesti parempia toimia myös ylituotannon osalta.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pitää tässä todeta, että ed. Rengon puheessa oli paljon sellaista, mihin voi yhtyä, mutta myös paljon sellaista, mihin ei voi. Maatalouspoliittisia ratkaisuja ei voida pitkällä aikavälillä hoitaa lykkäämällä niitä budjettikohtaisilla pikku korjauksilla, niin kuin nyt on yritetty vuodesta toiseen mennä. Meidän on pakko löytää pitkäjänteisempi ja tehokkaampi toimenpideohjelma kuin nyt on.

Siinä yhdyn ed. Renkoon ja olisin toivonut, että vuosia sitten olisi siirrytty sille linjalle keskustapuolueessa, että ne, jotka viljelevät maata, tuottavat runsaasti ja saavat lisäksi kovin suuria muita tuloja, suurempia kuin täällä eduskunnassa olevat viljelijät, siitä huolimatta ovat tukien piirissä. Eivät he sitä tukea tarvitse. Tukea tarvitsevat vain ne perheviljelmät, joiden toimeentulo on maatalouden varassa. Tässä pitäisi päästä päiväjäestykseen. Tämä laki hylkäämällä siihen ei päästä.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eduskunta säättää tämän lain, niin kyse on vain siitä, että valtiovalta ja myöskin maanviljelijät osallistuvat vientikutannusten rahoittamiseen sillä tavalla kuin aikaisemmin on asioista sovittu. Oikeastaan tämä on vain tekniikkaa, joka toteutetaan nyt aikaisempien sopimusten pohjalta.

Haluun myös korostaa sitä, että keskustapuolue ei ole jättänyt vastalauseita valtiovarainvaliokunnassa yksimielisesti hyväksytyyn mietintöön enkä ole tähän mennessä kuullut oikein mitään konkreettisia vaihtoehtoesityksiä keskustapuolueelta siitä, millä tavalla asiat olisi voitu hoitaa. Esimerkiksi toisessa käsittelyssä ei ole tuotu konkreettisia vaihtoehtoja esille.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Renko jo lähes tunnusti

sosialidemokraattien johtopäätökset oikeiksi toteamalla, että maatalouden tukirakenne on väärä. Se ei suosi omavaraisuutta eikä maaseudun ja pientilojen elinkelpoisuutta, koska tuki edesauttaa, kuten olemme todenneet, suurimittaista ylituotantoa sen sijaan, että todella maaseutua elinvoimaisena pidettäisiin tilakohtaisemmalla tukijärjestelmällä.

Me sosialidemokraatit jäimme vuosi sitten maataloustulosopimuksen käsittelyn aikana yksin, kun totesimme, että tuotantokatot, maatalouden osallistumisvastuu olivat kuluksen kehitykseen nähden vapauttamassa maatalouden kohtuullisesta osallistumisesta ja veronmaksajille jättämässä tuhansien miljoonien markan laskut. Näin on nyt käynyt. Rasva vaatii 2 000 miljoonaa markkaa, rehuvilja 1 000 000 miljoonaa markkaa, ja unohdetaan muutaman sadan miljoonan markan laskut sianlihasta ja kananmunista. Tämä on kohtuutonta kansantaloudellisesti. Se on maatalouden elinvoimaisuudelle tuhoisaa. Se on suomalaisille veronmaksajille ja sosiaaliturvan kehitykselle todella perikato.

Tässä suhteessa olisi viimeistään tässä vaiheessa otettava kantaa myös rehuviljan tavoitehintaluettelossa mukana oloon eli kaura ja ohra pitäisi saada sieltä pois. Ainakin rehuviljan tavoitehintoja on laskettava ja tällä tavalla tuotantokustannuksia viettävä alas ja tehtävä jotakin näille mahdollottomille kustannuksille koko suomalaisille veronmaksajille ja kuluttajille kohtuuttomassa tilanteessa tänä päivänä, kun tiedetään sosiaaliturvassa niin maaseudulla kuin kaupungeissa olevat puutteet. Meidän ei tarvitse syöttää ilmaiseksi suomalaisilla verorahoilla Keski-Eurooppaa, jolla itsellään on ylituotantotilanteita.

Siirtymäaikakysymyksessä olisi vihdoin aika keskustapuolueen löytää jokin siirtymäaika maatalouspolitiikan rakenteen korjaamiseen. Nimittäin iisakinkirkon rakennustyöaika ei ole siihen sopiva.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Renko puhuu jatkuvasti pienistä perheviljelmistä. Hän ei ole kuitenkaan määritellyt, mitä ne ovat. Ymmärrän, että ne tarkoittavat sellaisia viljelmiä, joilla on niin vähän pinta-alaa, että niillä ei kunnolla voi tulla toimeen, vaan tarvitaan erilaisia ylimääräisiä lisiä, pinta-alalisiä ja vastaavia. Ne eivät ole perheviljelmiä, koska perheviljelämä

määritelmän mukaan on sellainen viljelmä, joka sopivasti tuottaa työtä perheelle niin, että siellä myös saa kohtuullisen toimeentulon ilman kovin suuria ylimääräisiä tukia. Perheviljelmällä voisi ilmeisesti olla 25 lehmää tai 50 hehtaaria peltoa tai vastaavasti.

Jos ns. pieniä perheviljelmiä jatkuvasti pidetään yllä, niitten varassa ei kuitenkaan maataloustuotanto voi toimia. Se on liian kallista Suomelle. Myöskään maaseudun asutus ei niitten varassa pysy, koska ennemmin tai myöhemmin ns. pienet perheviljelmät kuitenkin loppuvat, kun siellä olevat ihmiset huomaavat, ettei siellä ole tulevaisuutta. Minusta rakennemuutos pitäisi viimeinkin saada nopeaan vauhtiin, kun sitä on monta kymmentä vuotta viivytetty. Siitä syystä kaikki maksavat siitä jo paljon.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa asia on sillä tavalla, että maatalouden ylituotanto on tosiasia. Meillä on liikaa maataloustuotteita, ja se ongelma on ratkaistava. Ongelmaa ei ratkaista niin kauan kuin maataloustuki perustuu tuotantomääriin. Pitäisi päästä nyt jo aloitetulla tiellä eteenpäin eli tilojen suoraan tulotukeen.

Ed. Renko esitti mielenkiintoisen ajatuksen Itä- ja Pohjois-Suomen viljelijöiden turvalaista, samaten alueellisesta porrastuksesta. Muistutan ed. Rengolle, että maataloustuottajilla on hyvin suuresti kunnioittamani mahdava etujärjestö, MTK. Myös kepu on mahdava puolue. Toivon, että sitä kautta, ennen kaikkea MTK:n kautta, ed. Renko lähtee ajamaan tätä asiaa, koska tiedän, että Pohjois- ja Itä-Suomen pienviljelijöiden ääni ei kuulu MTK:n johtokunnassa.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on kysymys vain siitä, miten suunnataan. Mistään lainvastaisuudesta ei ole tarkoitus keskustella. Kun kysyttiin vaihtoehtoja, me olemme keskustelleet myös siitä, miten lannoiteveroa korottamalla päästäisiin ympäristöystävällisiin tuloksiin ja se olisi ollut harkintaan, toimeentuloon ja varallisuuteen, perustuva. Se ei olisi ollut niin raaka kuin ns. rasvavero.

Toisaalta kohdentamisessa voidaan myös harkita pienet perheviljelmätilat ulkopuolelle. Ihmettelen ed. Tiurin näkemystä 50 hehtaarin tilasta. Veikkaan, että kotipitäjässänikin,

joka on alle 5 000 asukkaan pitäjä, on pari kolme tämän kokoista tilaa. Ei tämä voi olla maan asuttuna pitämisen linja, että 50 hehtaaria pitää olla peltoa. Sinänsä perheviljelmän määritelmän ymmärrän samoin kuin ed. Tiuri, että se on tila, jolla ei ole sivuansioita, vaan tila työllistää, ja pohjoisessa se työllistää jo 15 hehtaarin peltomäärälläkin ja jopa 15—20 lehmän pidolla. Mutta kun sitäkin kiristetään, sen me koemme vääräksi ja olemme nousemassa alueelliseen kapinaan.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tunnetuista syistä ollaan tilanteessa, jossa maataloustulolain velvoitteiden mukaisesti myös maatalouden on kannettava omavastuusuutensa maatalouden ylituotannon, tässä tapauksessa erityisesti maitorasvan, vientikustannuksista. Voimassa oleva maatalouslaki määrittelee ja säätää, kuten muun muassa ed. Sasi mielestäni aivan oikein sanoi, yksinkertaisen velvoitteen myös maataloudelle vientikustannusten hinnasta, oman osuuden maataloudelle kannettavaksi.

Se tapa, jolla käsiteltävällä esityksellä maatalouden osuus 110 miljoonaa markkaa kerätään, ei kaikilta osin tyydytä keskustan eduskuntaryhmää. Se kohdistuu kiistatta eräissä tapauksissa sellaisille alueille, missä maidontuotanto maatalouden eri tuotantosuunnista on käytännössä ainut kysymykseen tuleva maatalouden harjoittamisen muoto, ainoa todellinen tuotannon vaihtoehto.

Asian, 110 miljoonan markan hyväksymisen, tekee entistä ikävämmäksi se seikka, että rinnan sen kanssa, että maatalouden kontolle on nyt tulossa mainittu 110 miljoonaa markkaa, valtiotalta on viime viikolla hyväksyttyä lisäbudjetilla leikkaamassa maatalouden eräiltä muilta momenteilta maataloudelle tuki tärkeitä määrärahoja. Tämä koskee erityisesti maidon kuljetustukiaavustusten vähentämistä noin puoleen ja toisaalta maatilatalouden kehittämisrahastoon varojen siirron vähentämistä 70 miljoonalla markalla. Lisäksi maaliskuussa valtioneuvosto on muuttanut vientituen määrätymisperusteita tavalla, joka tämän vuoden osalta merkitsee maatalouden, nimenomaan maitotuotannon, omavastuun kasvamista noin 200 miljoonalla markalla. Tässä mielessä emme ole tyytyväisiä, kuten viime viikolla tahtomme asiasta ilmaisimme, siihen, mitä lisäbudjetissa valtio-

valta maatalouden suhteen on esittänyt ja eduskunnassa jo läpi vienyt.

Arvoisa puhemies! Kova realiteetti kuitenkin on, että maataloustulolaista on kerta kaikkiaan pidettävä kiinni. Maatalouden on omalta osaltaan kannettava se osuus vientikustannusten kattamiseksi, jonka laki sille säättää. Tässä vaiheessa tuo osuus on, niin ikävää kuin se onkin tunnustaa, 110 miljoonaa markkaa. Keskustalla ei ole ryhmäesitystä vaihtoehtoiseksi tavaksi kerätä 110 miljoonaa markkaa. Tästä syystä lain velvoitteista johtuen me joudumme olemaan hyväksymässä — ainakin osa meistä — tätä realiteettia ja tunnustamassa, että maataloudelta pitää tämä lain velvoittama osuus kerätä.

Samalla, kun lain veloitteen tunnustamme, pidämme tavattoman tärkeänä kuitenkin sitä, että myös valtiovalta vastaa omasta puolestaan sille lain säätämistä velvoitteista maatalouden ylituotannon rahoittamiseksi. Me haluamme muistuttaa siitä, että vielä tänä vuonna on tulossa aika merkittävä osuus tässä mielessä valtiovallan vastattavaksi. Pidämme välttämättömänä ja tärkeänä sitä, että valtiovalta pitää omasta veloitteestaan kiinni. Samalla edellytämme myös sitä, ettei valtiovalta toista kertaa käytä sitä tempua, jonka se lisäbudjetissa teki, eli tosiasiasa rahoittaa valtion osuutta maatalouden ylituotantokustannuksista sillä, että vähentää maatalouden muita määrärahoja entistä vähemmiksi.

Näillä perusteilla, arvoisa puhemies, siltä varalta, että hallituksen esitys tulee hyväksytyksi, ehdotan lain perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Hyväksyessään maataloustulolain vaatimusten mukaisesti maataloudelta perittävien vientikustannusten korotukset eduskunta edellyttää, että myös valtiovalta vastaa tinkimättömästi sille kuuluvasta vientikustannusosuudesta."

Ed. Ahonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pekkarisen huoli maatalouden osallistumisesta ylituotannon markkinomiskustannuksiin on vähän jälkijättöistä ja kalskahtaa hieman farisealaiselta. Jos ajatellaan, että on vuosikausia puhuttu siitä, että meillä a) tuotetaan maitoa liikaa, b) se on liian rasvaista ja kun rasvaa maataloustuotajien omistaman Valion toimesta lähestulkoon pakkosyötetään kansalle vastoin kaik-

kia kansanterveydellisiä näkökohtia, minusta on vähän myöhäistä kantaa huolta tässä vaiheessa siitä, että vihdoin ryhdytään sanoista tekoihin, jotta maidon rasvaprosenttia alennettaisiin ja valkuaispitoisuutta lisättäisiin. Kun valistus alkaa ilmeisesti vähitellen purra kansaan ja ravintotottumukset muuttuvat, tämä on realiteetti, joka on myös maatalouden itsensä tunnustettava, että jotakin on vihdoin pakko tehdä.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ahoselle totean, että jos näin — ja niinkö on — ei käsiteltävä laki voi olla paras mahdollinen vaihtoehto. Kohdentamistahan tässä on kysymys. Periaate hyväksytään. Mutta sehän, että oletetaan, että muutamassa kuukaudessa, jotka tämän vuoden loppuun on, lehmärotu voisi muuttua, käytännössä tarkoittaa sitä, että viljelijäperhe menettää vuosiansioistaan useita kymmeniätuhansia markkoja. Kun ylituotanto ei lopu vielä joulun jälkeenkaan vaan jatkuu, sopii kysyä, annammeko me mennä höllötellä tällä linjalla vai löytyykö meillä järkevämpiä supistuskeinoja, jotka myös alueellisesti ja inhimillisesti olisivat oikeudenmukaisempia.

Ed. Ahonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minun muistissani ainakin on jo lukuisten vuosien takaa keskustelu maidon rasvaprosentin alentamisesta ja niistä toimenpiteistä, joilla tähän tulisi pyrkiä. Mutta itse maatalous ja maatalouden neuvontajärjestöt ovat olleet kovakorvaisia tässä asiassa. Kun riittävän kauan kovakorvaisia ollaan, sitten on pakko edessä.

Ed. Vihriälä: Arvoisa puhemies! Kolmannessa käsittelyssä olevat lakiesitykset ovat maatalouden ja maaseudun kannalta hyvin merkittäviä. Ne ovat periaatteellisia. Lakiesityksillä peritään lisää vientivastuuta maataloustulolain perusteella viljelijäväestöltä. Lakiesitykset ovat sinänsä maataloustulosopimuksen mukaiset, mutta heikentävät keskeisellä tavalla viljelijäväestön tulotasotavoitteiden kehittymistä. Erityisesti tämä koskee kehitysalueita. Näyttääkin selvältä, että nykyhallituksessa sosialidemokraatit ja kokoomus ovat todella löytäneet toisensa, kun maataloustuotantoa lähdetään rajulla kädellä ajamaan alas. Ministeri Salolaisen kan-

nanotot sekä sosialidemokraattien puolue-elinten päätökset osoittavat selvän suunnan. SDP:n mielestä maatalouspolitiikan keskeiset ongelmat johtuvat siitä, että meillä on liian suurelle joukolle liian pieniä tiloja ja että tuottajahinnat ovat liian korkeita.

Arvoisa puhemies! Haluan eduskunnan pöytäkirjoihin lausua erityisesti rasvalain yhteydessä käsityksiä siitä, mitä Suomen Kotieläinjalostusyhdistys ja neuvonta ovat tehneet rasva- ja valkuaispuhteen muuttamiseksi maidon jalostuksessa, ja erityisesti, kun tähän myös ed. Ahonen äsken puuttui. Maitorotuisten sonnien valinta tehdään meillä kuten muissakin Pohjoismaissa kokonaisjalostusarvoindeksin perusteella. Valinta kohdistuu taloudellisesti tärkeihin ominaisuuksiin. Nykyinen indeksi on sekä laskelmien että käytännössä todetun mukaan suosinut rasvapitoisuutta alentavia sonneja. Viime syksynä hyväksytyistä ay- ja frisiiläissonni-isistä yhdelläkään ei ollut rasvapitoisuutta nostavaa vaikutusta. Tämän vuoden toukokuun alussa pidetyssä kokouksessaan Kotieläinjalostusyhdistyksen naudanjalostusvaliokunta ehdotti kokonaisjalostusarvoindeksiin suoraa rasvapitoisuutta alentavaa ja valkuaispitoisuutta nostavaa painotusta. Tämä toteutetaan jälkeläisarvostelujen valmistuessa.

Sonnin emillä, joista vuoden 1989 aikana ostettiin sonnivasikoita keinosiemennykseen, oli 35 prosentilla maidon rasvapitoisuus 4 prosenttia tai alhaisempi ja vain 4 prosentilla rasvapitoisuus oli tai sitä suurempi. Sonnin emien keskimääräinen rasvapitoisuus oli kaikilla roduilla selvästi alle tarkkailuun kuuluvien lehmien keskiarvon, kun taas valkuaispitoisuus oli yli keskiarvon.

Kokonaisjalostusarvoindeksillä pyritään vähentämään rasvaa ja lisäämään valkuaista entistä nopeammin. Kuitenkin on arvioitu, että näilläkin jalostustavoitteiden muutoksilla maidon rasvapitoisuus alenee 0,3 prosenttiyksikköä ja valkuaispitoisuus nousee 0,1—0,2 prosenttiyksikköä seitsemässä vuodessa.

Maidontuottajat ja erityisesti jalostustyöhön panostaneet katsovat, että tuotantokyvyn rajoittamiseen liittyvät toimet suosivat tehotonta tuotantoa. Se ei voi olla koskaan jalostustyön päätavoite. Siksi ihmetyttävään hallituksen lakiesitykset. On syytä vielä todeta, että vuonna 1989 oli huutokaupoissa keinosiemennyskäyttöön myytyjen sonnivasikoiden emien rasvaprosenttien keskiarvo

parhaana tuotosvuonna 3,8 prosenttia eikä lähelläkään 5:tä prosenttia, josta julkisuudessa on puhuttu.

Maatalousministeri on vaatinut, että eläinjalostus ja neuvonta pysty kolmen kuukauden aikana esittämään selviä ratkaisuja, miten rasvaa maidossa vähennetään, niin valtiovalan otteet tulevat olemaan entistä kovempia ensi vuoden tulo- ja menoarviota laadittaessa. Täysin selvää on, että maidon rasvapitoisuuden alentaminen kolmessa kuukaudessa on sula mahdollisuus. Maidon rasva ja valkuainen ovat kiinteässä vuorosuhteessa toisiinsa, ja muutokset tässä voivat tapahtua vain pitkäaikaisin jalostustyön, hoidon ja ruokinnan kautta.

On syytä muistaa, että vaikka koko jalostusteho suunnataan maidon rasvan alentamiseen muista ominaisuuksista välittämättä ja että rasvapitoisuus putoaisi nykyisestä 4,4 prosentista 4 prosenttiin, se vaatii aikaa vähintään 7—10 vuotta. Samalla myös maidon valkuaispitoisuus putoaa 3,2 prosentista 3 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Tähän saakka kokoomuksen maataloussiipi on ollut valmis hyväksymään omavaraisen maatalouden tässä maassa. Ministeri Pohjalan kannanotto viime viikolta kuitenkin osoittaa, että linja lienee muuttumassa, koska lehtihaastattelussa todetaan, että meillä pitää periaatteessa vain olla mahdollisuudet omavaraiseen maataloustuotantoon. Mutta jos meillä on vain ajatus, että periaatteessa olemme valmiit omavaraiseen tuotantoon, niin se tietää kyllä maaseudun ja erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen tyhjentymistä.

Tällaiset kannanotot ovat kylmiä, ja ne ovat pelottavia maaseudun kannalta. Maidon tuotantoa joudutaan supistamaan. Tämä on realiteetti, mutta supistamisen tulisi tapahtua vapaaehtoisia tietä lehmämäärää vähentämällä ja myös aluepoliittisesti oikealla tavalla suunnattuna.

Omavaraisuustavoitteistamme emme voi tinkiä. On itsestäänselvää, että meillä ei kyetä tuottamaan peruselintarvikkeita eikä jalostamaan niitä kansainvälisesti kilpailukyiseen hintaan. Maantiede sanoo, että siihen kasvukausi on kilpailukyvyttömän lyhyt. Ruotsin sosialidemokraatit ovat rakentaneet ohjelmansa sen varaan, että kun maatalous keskitetään eteläiseen Skooneen, se kykenee toimimaan samoin ehdoin kuin Tanskan ja

Keski-Euroopan maatalous. Meillä ei ole siihen mitään mahdollisuutta. Ellei Suomi varaa omia markkinoitaan omalle tuotannolle, tuotanto kuolee pois. Tämä olisi myös hallituksen nyt syytä tiedostaa, kun se lähtee voimakkaalla kädellä maataloustuotantoa supistamaan.

Elävän maaseudun puolesta on tällä vaalikaudella käyty näyttäviä kampanjoita, mutta käytännön toimenpiteet ovat olleet aivan toisen suuntaisia. Maaseudun palveluvarustusta on koko ajan heikennetty, ja myös perusmaatalouden toimintaedellytykset ovat kaventuneet päivä päivältä. Ei maaseudun selkäranka sillä vahvistu, että etelän kasinotalouden taistelussa väsähtäneet jupit antavat lennokkaita lausuntoja tai viettävät hetken lomastaan maaseudulla. Valitettavasti nykyhallitus ei enää näe kansallista arvoa sillä, että meillä on omavarainen maatalous ja että maa pidetään asuttuna laitojaan myöten.

Talonpojan tappolinja alkaa tänä päivänä olla todellisuutta. Sopiikin kysyä, mitä nykyinen hallitus aikoo tehdä, että viljelijäväestön tulotaso voidaan turvata, että maaseudun perusasutus säilyisi ja että meillä saataisiin kotimaisia elintarvikkeita kohtuullisin hinnoin myös tulevaisuudessa? Vai kuvitteleeko tämä hallitus, että yhdentyvä Eurooppa tuo halvat, puhtaat ja terveelliset elintarvikkeet maahamme?

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkari-
sen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vihriälä epäili, että kokoomuksen maataloussiipi ei olisi omavaraisen maatalouden kannalla. Väite ei pidä paikkaansa, ja sitä paitsi omavaraisuustavoite, joka on hallitusohjelmassa, on kyllä koko kokoomuksen tavoite eikä yksin kokoomuksen maataloussiiven.

Mitä muilta osin Vihriälän puheenvuoroon ja varsinkin sen loppupuoleen tuli, niin kasvot olivat Vihriälän kasvot, mutta ääni oli vanhan Vennamon ääni. Vihriälän puheenvuoro edusti sellaista pysähtyneisyyttä suomalaisessa maatalouspolitiikassa, että enpä ole aikoihin kuullutkaan.

Muutoin tämän keskustelun osalta on ollut mielenkiintoista havaita, että ne keskustalaiset, jotka tuntevat maataloutta ja ovat tämän asian kanssa olleet tekemisissä, ovat tämän hallituksen esityksen hyväksymisen

kannalla, kun sen sijaan ilmeisesti tämä maisterissiipi tuntuu olevan toisella linjalla.

Ed. Jokiniemi: Herra puhemies! Aluksi kannatan ed. Rengon hylkäysehdotusta lakien osalta.

Hallituksen esitys maidon rasvamaksusta on yksioikoinen sakkovero. Olisi todella toivonut, jotta hallitus olisi perehtynyt tarkemmin sen seuraamuksiin, sillä se ei ota huomioon huolestuttavaa maatalouden rakennekehitystä erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Tämän kevään yhteisvalinnan tulokset esimerkiksi nuorten osalta osoittavat, että heiltä on kokonaan kadonnut halukkuus kyseisen ammatin harjoittamiseen. Erittäin vahvoissakin maatalouspitäjissä peruskoulun käyneistä ei ole yhtään hakijaa maatalousalan ammattikouluihin. Nämä nuoret ovat ammatissa vasta kymmenen vuoden kuluttua. Pitäisi hallituksen nähtävästi miettiä myös sitä, mitä tapahtuu 5—10 vuoden kuluttua. Onko meillä edes todella perusmaataloutta tässä valtakunnassa? Näyttää siltä, että se haluttaisiin yhdellä kertaa supistaa valtakunnallisen edun nimissä lähes kokonaan pois.

Maatalouden on tietenkin huolehdittava ja vastattava maataloustulolain mukaisesta omasta osuudestaan ja sitä on tinkimättä noudatettava. Tietenkään tämä hallituksen esitys ei riko maataloustulolakia vastaan ja on sen mukainen, mutta nimenomaan haittavaikutuksia olisi tarkemmin pitänyt selvittää ja tasaisemmin jakaa, koska nimenomaan maidon rasvamaksu erityisesti kohdistuu valtakunnassamme niille alueille, missä muita tuotannon vaihtoehtoja ei ole.

Tämän hetken tilannehan on, kuten on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa useaan otteeseenkin käynyt esille, että viime vuosi oli erittäin hyvä satovuosi. Samanaikaisesti kulutus on melkoisen nopeasti vähentynyt, ja meille on tämä ongelma syntynyt, jota ei voi kieltää.

Toisaalta maidon koostumusta ei voida muuttaa hetkessä. Sekin on tullut hyvin monissa puheenvuoroissa todettua, ja asian tuntijat tietävät, että maidon rasvaprosentin muuttaminen, samalla kun valkuaisprosentin muuttaminen, ei hetkessä käy.

Ajoittain meillä saattaa kulutusmaidosta olla pulaakin, elikkä myöskään kulutus ei ole tasaista ympäri vuoden, vaan maitoa tuote-

taan laidunkauden, kesäkauden, alussa kaikkein eniten, jolloin kulutus on kaikkein pienimmillään, ja kulutus on taas talvikaudella kaikkein suurimmillaan vuodenvaihteen tienoilla, ja taas tuotot määrät ovat silloin pienimmillään.

Vaikka me pyrkisimme omavaraisuuteen sataprosenttisesti, ei yhtään yli, ei yhtään alle, se vaatii kumminkin tietynlaisen vähän yli sataprosenttisen omavaraisuuden, elikkä pystyttäisiin kulutusmaidon tarve tasaisesti täyttämään.

Tässä on varsin paljon problematiikkaa, joka ei ratkea yksinkertaisella sakkoverolla. Erityisesti olen huolestunut maatalouden rakenteesta. Nämä asiat eivät niin suuria kumminkaan ole, että näitä ei pystyttäisi ratkaisemaan. Mutta rakenteellinen vinoutuminen on todella huolestuttava piirre ja ennen kaikkea se, mitä maaseudun nuoret ajattelevat hallituksen ja eduskunnankin toimista.

Ed. Törnqvist puheenvuorossaan kiinnitti myös aluepolitiikkaan huomiota ja mainitsi nimenomaan sen, että MTK:n on huomattavasti voimakkaammin otettava omissa toimissaan tulonjaossaan huomioon aluepolitiikka. En ole havainnut, jotta ammatilliset etujärjestöt jakaisivat omista palkkapusseistaan toisilta työntekijöiltä rahaa toiseen osaan Suomea ja päinvastoin. Sama varmasti koskee MTK:ta etujärjestönä. Se ei varmasti vastusta niitä toimenpiteitä, mitä hallitus aluepolitiikan osalta tekee. Tämä seikka on valtakunnallinen. Se on hallituksen ja eduskunnan asia. Se ei voi olla yksinomaan etujärjestön vastuulla oleva asia.

Erityisesti korostan sitä, että toissa vuonna hallituksen johdolla meillä oli Elävä maaseutu -kampanja, joka koski koko Eurooppaa, ja useissa Euroopan maissa ollaan samasta kysymyksestä hyvin huolestuneita.

Ulkomaankauppaministeri Salolainen on paikalla, ja hän aivan äskettäin vaati aika jyrkkää maatalouspolitiikan suunnan muutosta, ja olin ymmärtävinäni myös, jotta hän koko maailmankaupan edun nimissä on valmis uhraamaan ainakin osia meidän valtakunnastamme perustuotannon puolelta, koska hän näkee omasta mielestään sen valtakunnallisena rasitukseksi.

Kyllä maaseudun ihminen tänä päivänä tulevaisuuttaan tarkastelee erittäin huolestuneena. Valtio kampanjoi elävää maaseutua, mutta entä käytännön toimenpiteet, mitä on

tämän hallituksen aikana tapahtunut? En tiedä yhtään oikeastaan sellaista hallituksen esitystä, joka olisi varsinaisesti tukenut maaseudun elävöittämistä. Kaikilla rintamilla näyttää olevan tilanne sellainen, jotta yhteisen taloudellisen edun nimissä on supistettava ja katsottava, että se ei kannata.

Tulevaisuus varmasti näyttää meille sen, jos tämä linja jatkuu. Enkä oikeastaan usko, jotta pääkaupunkiseudunkaan ihmiset haluavat, jotta meidän maaseutemme autioituu. Tietyt ympäristöhaitat saattavat vähentyä, mutta minä luulen, että monet muut kuten ympäristön esteettiset haitat kasvavat hyvin huomattavasti tältä osalta. Tämä on laaja kysymys, eikä tätä mikään puolue pysty yksinään ratkaisemaan. Siinä mielessä toivon vilpittömästi yhteistyötä tältä osalta. Yksinkertaisilla sakkoveroilla ja maksuilla nämä kysymykset eivät ratkea.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ed. Jokiniemi sanoi, ettei MTK varmasti vastusta aluepoliittisia toimenpiteitä. Itselläni on vähän toisenlainen käsitys. Olen keskustellut erään MTK:n työssä aika korkealla mukana olevan maanviljelijän kanssa, ja ainakin hänen käsityksensä oli se, että pienviljelijän ääni ei kuulu MTK:ssa, vaan siellä määräävät Etelä-Suomen suurtilalliset. Ed. Jokiniemi tietää varmasti paremmin kuin minä, pitääkö tämä paikkansa. Itse olen tietoni saanut pienviljelijöiltä.

Maatalouden tukikerää on keritty ja solmutettu monta kymmentä vuotta. Se tuntuu mahdottomalta aukaista. Ei oikein tiedä, mistä päästä aloittaisi sillä tavalla, että kohutuudella Itä- ja Pohjois-Suomen pienviljelijät pärjäisivät. Sen vuoksi tämän tukikerän aukaisussa olisi tarpeen niin keskustapuolueen kuin MTK:nkin apu, että tiedettäisiin, mitä pitää tehdä, jotta ylituotanto todella vähentyisi ja Itä- ja Pohjois-Suomen viljelijät siinä pärjäisivät.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Ed. Jokiniemi viittasi maailmankauppapolitiisiin neuvotteluihin myös maatalouskysymysten osalta. Minusta tuntuu, että Suomessa vallitsee niistä hieman väärinkäsityksiä. Esimerkiksi Gattin Uruguayn kierroksessa päätökset tehdään, jos kaikki ylipäättään onnistuu, joulukuun alussa. Suomella Gattin Uruguayn kierroksen neuvotteluissa on de-

fensiivisiä, puolustuksellisia, pyrkimyksiä yhdessä eräiden muiden maiden kanssa.

Lähtökohtana Suomen hallituksella näissä neuvotteluissa on se, että me pystyisimme turvaamaan tulevaisuudessakin Suomessa omavaraisuuden, korostan, että me pystyisimme turvaamaan tulevaisuudessakin Suomessa omavaraisuuden keskeisissä elintarvikkeissa, sellaisissa, jotka sopivat meillä tuotettaviksi. Meidän suuri ongelmamme on se, että ne muut maat, jotka maailmalla toimivat maatalouskaupan piirissä, eivät voi hyväksyä sitä, että jotkin maat verovaroin tukevat maailmankaupassa suurilla summilla ylijäämiensä markkinointia. Tämä on meidän kaikkein suurin ongelmamme. Meillä on Suomessa varsin suuria ylijäämiä ja me joudumme käyttämään huomattavia summia vuosittain ylijäämien markkinointiin maailmanmarkkinoilla. Tässä suhteessa me olemme joutumassa kauppapoliittisesti aika ahtaalle. Se puolustuslinja, jonka me haluamme Suomeen rakentaa, on juuri se, että voisimme pysyä aidon omavaraisuuden tuntumassa siten, että emme vääristäisi omalta osaltamme maailman maataloustuotteitten kauppaa.

Suomi on tässä kysymyksessä pohjoismaisena koordinaattorina, ja me siis joudumme ajamaan kaikkien Pohjoismaiden yhteistä etua tässä kysymyksessä. Gattin Uruguayn kierroksen tähänastisiin asiakirjoihin on saatua ajetuksi sisään se, että maatalous ei ole kuin mikä muu talouden osa tahansa, kuten osa teollisuutta, vaan maataloudella on aivan erityinen merkitys kaikille yhteiskunnille. Se tarkoittaa sitä, että neuvotteluissa on ajettu sisään teksti, joka tarkoittaa, että pidetään arvossa myös ei-kaupallisia tekijöitä. Silloin pidetään arvossa sen kaltaisia asioita kuin elintarvikkeiden riittävyys kriisinsietokyvyn kannalta, maan asuttuna pitämisen näkökohdat jne.

Nyt on kuitenkin huomattava, että esimerkiksi viimekertaisessa Oecd:n kokouksessa ne osapuolet, jotka olivat muotoilemassa tätä kohtaa, eivät hyväksyneet mitään tällaisia erillisiä argumentteja omavaraisuuden taakkeksi siitä huolimatta, että me suomalaiset yritimme ajaa muidenkin maiden puolesta näitä näkökohtia defensiivisesti meidän maataloutemme turvaamiseksi näissä neuvotteluissa. Muut osapuolet suostuivat ainoastaan siihen, että mainitaan ylipäätään vain ei-

kaupalliset näkökohdat, mutta eivät edes siihen, että kriisinsietokyky, maan asuttuna pitäminen tai vastaavan tyyppiset seikat olisivat keskeisiä.

Minä haluan ehdottoman korostuneesti tuoda esille sen, että me pyrimme kaikin tavoin turvaamaan näissä neuvotteluissa järkevän maataloustuotannon tason tässä maassa. Se, mistä meillä on kotimaassakin erimielisyyttä, on, mikä meillä Suomessa on järkevä maataloustuotannon taso. (Ed. Pekkarinen: Mikä on ministerin taso?) — Kun tässä kysyttiin, mikä on ministerin mielipide, niin ministerin mielipide on se, että nykyinen taso ei ole järkevä maataloustuotannon taso Suomessa, vaan se, mikä onneksi on tulossa viitoitettavaksi Maatalous 2000 -ohjelman tarkistuksessa, jossa lähdetään siitä, että viisivuotiskauden kuluessa pyritäisiin aitoon omavaraisuuteen.

Me tiedämme, että maataloudessa ei ole järkevää, ei mitään mieltä tehdä liian nopeita ja ratkaisevia muutoksia, vaan se tarvitsee aikaa ja viisivuotiskauden kuluessa, niin kuin tälle työryhmälle on asetettu toimeksiannossa määräajaksi, pyritäisiin todelliseen omavaraisuuteen niissä tuotteissa, joissa meillä ylipäätään on mielekästä pitää yllä omavaraisuutta. Se tarkoittaa lähinnä maitotaloustuotteissa ja eräissä viljoissa.

Mutta Gattin neuvottelut eivät tietenkään pidä sisällään vain tätä, vaan maailman maataloustuottajat vaativat myös markkinoiden suurempaa avaamista ja ylipäätään maataloustuen jäädyttämistä. Näistä kysymyksistä me joudumme neuvottelemaan tulevan kesän aikana. Neuvottelut tulevat olemaan erittäin tiukat, mutta on hyvin tärkeitä huomata eduskunnassa se, että Suomen hallitus pyrkii puolustamaan viimeiseen asti sitä, että tässä maassa voidaan tuottaa todellinen aito omavaraisuus keskeisissä maataloustuotteissa.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen vakuutti kovasti sitä, kuinka Suomen hallitus pyrkii kaikissa tilanteissa näissä neuvotteluissa siihen, että omavaraisuus voidaan turvata. Tämä on aivan hyvä lähtökohta, mutta ministeri totesi, että muut maat eivät voi hyväksyä sitä, että meillä esimerkiksi tuetaan verovaroin maataloutta. Tässä minä toivoin, että Gatt-neuvottelijat ministeri mukaan

luettuna katsoisivat asiaa hiukan laajemmin.

Maailmassa on ainoastaan 4—6 sellaista valtiota, jotka käyvät merkittävää maailman-kauppaa maataloustuotteilla. Nämä harmonisoikoot sääntönsä niin vapaiksi kuin haluavat, ja turvattakoon muille maille, joihin Suomi yhtenä kuuluu, kansallinen päätöksenteko omavaraisuuden toteuttamisessa maatalouselintarvikkeissa. Minusta tämä on kestävä lähtökohta. Edelleen väittäisin, että niin kuin todettiin Innsbruckissa pidetyssä kokouksessa, jossa mm. Suomen maa- ja metsätalousministeri Pohjalakin oli paikalla, Gatt-neuvotteluja on käyty liiaksi yksinomaan tavarakaupan näkökulmasta. Pöydälle on pakko nostaa myös ympäristökysymykset, kysymykset siitä, mitä maatalous merkitsee maaseudun asuttuna pitämiselle jne. Näitä kaikkia pitää tarkastella yhtä aikaa, koska ne ovat toinen toisistaan riippuvaisia. Gatt-neuvottelujen suurin vika on ollutkin, että niitä käydään yksinomaan tavarakaupan näkökulmasta unohtaen kaiken sen muun merkityksen, mikä esimerkiksi maataloudella on.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuorossa oli myönteistä se, että hän asetti selväksi tavoitteeksi omavaraisuuden keskeisessä maataloustuotannossa, mutta vielä olennaisempaa on se, että ministeri määrittelee sen, mitä hän tällä käsitteellä tarkoittaa. Tarkoittaako hän sitä, että kausivaihtelu otetaan huomioon niin, että tietynä kausina ei maahan jouduta tuomaan peruselintarvikkeita, mikä tarkoittaa sitä, että kokonaistuotantomäärä valtakunnassa on yli 100 prosenttia siihen nähden, mikä kulutetaan? Tämä tarkoittaa toisaalta sitä, että kausittain joudutaan myös osa maataloustuotannosta viemään ulos. Tämän määrittelyn pitäisi olla mukana, jolloin keskustelu voisi edetä seuraavalle portaalle saakka.

Ed. Saapunki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuoron johdosta haluan todeta, että maatalous on kuin iso vauhtipyörä. Kun se laitetaan pyörimään johonkin suuntaan, niin se menee hyvin pitkään samaan suuntaan, vaikka sitä yritettäisiin pysäyttää. Siitä johtuu myös ylituotanto, mutta myös alituotanto saattaa syntyä. Naapurissa on hyvä esi-

merkki siitä, miten viljelijät ovat sieltä hävinneet ja mikä on tilanne tänä päivänä.

Ministeri Salolaisen puheenvuoroon omavaraisuudesta ja maan asuttuna pitämisestä olisin halunnut sanoa sen, että asuttuna pitämisen ongelma tänä päivänä on vielä suurempi kuin nämä verot siinä suhteessa, että viljelijöiden solidaarisuus toisiaan kohtaan alkaa horjua vientikustannusmaksujen paineessa. Tälläkään hetkellä eräät meijeriyhteisöt eivät maksa 7 pennin vientikustannusmaksuja, ja tällä tavalla toiset viljelijät joutuvat huonompaan asemaan kuin toiset. Valtion pitäisi kuitenkin pitää huoli siitä, että kaikki viljelijät joutuisivat samalla tavalla vastuuseen vientikustannusmaksuista.

Jos Etelä-Suomen suurten asutuskeskusten lähellä toimivat meijerit irtaantuvat noin vain vientikustannusmaksuista, koska niillä ei ole ylituotantoa, niin silloin joutuvat Pohjois- ja Itä-Suomen jalostusmeijerit maksamaan kaiken vientikustannuksen ja sieltä loppuu kertaheitolla maatalous. Tämä on todellinen uhka jokaiselle, joka tänä päivänä on kierrellyt Pohjois-Suomessa. Toivon, että hallitus kiinnittää tähänkin asiaan huomiota.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että ministeri otti esille omavaraisuustavoitteen. Olisi mielenkiintoista kuulla, onko se yhteensovitettavissa sen vaatimuksen kanssa, mikä tänään täällä on esitetty, että alueellista tehtäväjako kyettäisiin jatkossa selventämään niin, että Maito-Suomella on oikeus tuottaa maitoa perheviljelmillä ja sitä kautta omavaraisuutta myös Pohjois-Suomen maaperää ja ilmasto-olosuhteita hyväksi käyttäen edesauttaa. Silloin Etelä-Suomi keskittyisi luonnollisesti viljan tuotantoon. Tämä kai lienee luonnonolojen mukaisesti paras tehtäväjako. Vai miten omavaraisuus tullaan toteuttamaan?

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen puheenvuorossaan korosti Gatt-neuvottelujen tärkeyttä ja minkälaisia vaatimuksia siellä on esitetty. Toisaalta on tiedä, kuinka voimakkaasti ja millä tavalla meidän omat neuvottelijamme tuovat esille erikoistilanteemme. Suomihan on pohjoisin valtio, jossa maataloutta harjoitetaan tässäkin laajuudessa.

Meillä ovat tietenkin tuotantokustannukset myöskin siitä johtuen sitä luokkaa.

Ed. Anttila mainitsi, että on 5—6 maata, jotka ovat vaatimassa elintarvikkeiden vapaata kauppaa. Tietääkseni ainoastaan yksi on Euroopasta. Eurooppa on jo sellainen markkina-alue, jolla on kyllä voimaa myös Gattin piirissä, mikäli sillä yhteistä näkemystä on. EY:n piiristäkin tiedämme varsin hyvin, jotta siellä on pitkälle toistakymmentuhatta henkilöä palkkalistoilla ja noin 60 prosenttia käytetään erilaisiin maataloudesta johtuviin kustannuksiin. Ei Suomi siinä mielessä mikään erityinen valtio ole, samoin tekevät aika suuret teollisuusmaatkin aivan Keski-Euroopassa.

Viiden vuoden aika, jota varten hallitus on juuri nimennyt toimikunnan, jonka on määriteltävä uutta maatalouspolitiikkaa, on kyllä varsin lyhyt aika. Kyllä ohjelma keritään tehdä, mutta onko mahdollista päästä ilman vaurioita tavoitteeseen, on jo paljon merkittävämpi asia. Meillä on jo 20 vuotta rajoitettu maataloustuotantoa. Ministeri Yläjärven aikana mentiin tilakohtaisiin ja varsin tarkkoihin rajoituksiin. Meillä on säännelty lähes kaikki nimenomaan kotieläinpuolella. Odottaisinkin, jotta hallitus valmistelisi maatalouden rakennepoliittisen ohjelman, jossa todella otettaisiin myös alueelliset näkökohdat huomioon. Meillä on oikeus odottaa rinnalle sitä.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Olen kirjannut eräitä puheenvuoroja ja esitettyjä kysymyksiä. Ensinnäkin sanon, että on erinomaisen hyvä ja erinomaisen tärkeää, että käymme tämän keskustelun nyt kertaikkiaan ja katsomme, mistä tässä todellisuudessa on kysymys, ettemme toimisi pelkästään tunnetasolla, vaan katsoisimme, mistä todellisuudessa on kysymys.

Ed. Anttila totesi, että tarvitsemme Suomessa maatalouden tukea varmasti jatkossakin. Näinhän on asianlaita. Meillähän yli päättään ei voida tuottaa mitään, jos olisi avoimet markkinat. Silloin tuskin missään tuotteessa pystyisimme kilpailukykyiseen tuotantoon. Jos meillä asetettaisiin tällä hetkellä tullisuojaat maataloustuotteille, joutuisimme asettamaan 300—500 prosentin tulleja, jos operoisisimme tullirajoituksilla eikä määrärajoituksilla. Niin monta kertaa kalimmaksi meillä tulee maataloustuotanto.

Nyt on kysymys sen mitoittamisesta kansainvälisten neuvottelujen puitteissa. Minun velvollisuuteni on kertoa, mitä näissä kansainvälisissä neuvotteluissa tapahtuu. Raportti on seuraava: Siellä tapahtuu sitä, että suhtaudutaan erittäin karsaasti siihen, että maat jatkossa erittäin voimakkaasti tukevat ylijäämiensä vientiä verovaroilla. Ylipäättään siihen, että maataloutta tuetaan raskaasti, suhtaudutaan kielteisesti. Mutta se puolustuslinja on ymmärtääkseni Suomessa kansallisen edun nimessä rakennettavissa todellisen omavaraisuuden varaan. Se tarkoittaa silloin sitä, että meidän on siedettävän ajanjakson kuluessa, joka nyt ilmeisesti on viitisen vuotta, tosissamme pyrittävä siihen, että pääsemme maatalouden ylituotannoista eroon, jos Maatalous 2000 -ohjelman tarkistus toteutuu sillä tavalla, kuin työryhmälle nyt on asetettu ehdoksi. En usko, että tässä maassa on ketään vastuullista henkilöä, joka haluaisi poistaa meiltä tuollaisen järkevissä tuotteissa pysyvän todellisen omavaraisuuden.

Siinä on myöskin osittain vastaus ed. Pulliaiselle. Se tarkoittaa lähinnä sitä, että me emme ole pysyvä nettoviejä maataloustuotteissa, jota nykyisin olemme, vaan totta kai siinä on pientä satovaihtelua, mutta että tuotanto oskilloi sopivasti noin 100 prosentin tuntumassa.

Tietenkin on nähtävä, että kaikkia tuotteita emme voi täällä tuottaa järkevästi, vaan on osa tuotteita, joita joudumme jatkossakin tuomaan ja jonkin verran avaamaan lisää markkinoita. Aluepoliittisesti mielestäni kysymys on siitä, ja tässä ajattelen myöskin sitä muutosta, joka on tapahtuva integraatioprosessin puitteissa, että Ees-prosessin puitteissa, jos katsotaan Suomen per capita -tulotaso, emme kvalifioitu aluepoliittisen tuen saajaksi, koska meidän per capita -tulotasomme on liian suuri. Se tarkoittaa, että meidän täytyy löytää uusia keinoja, millä harjoitamme tässä maassa mielekästä aluepolitiikkaa ja tuemme maaseudun elinkeinorakenteen muutosta. Eli se tarkoittaa lähinnä sitä, että mielestäni niitä varoja, joita tähän asti ja tulevaisuudessakin jouduttaisiin käyttämään ylituotannon viennin rahoittamiseen, joudutaan käyttämään muitten maaseutuelinkeinojen kehittämiseen ja rakentamiseen, jotta pystymme pitämään runkoasutuksen maaseudulla. Tämä on mielestäni vastuullista ja kansalli-

sesti oikeata suhtautumista tähän kysymyseen.

Tässä on hyvin tärkeänä osasena sitten se — ja jos tietäisin vastauksen, varmasti kertoisin heti — millä tavalla me maan sisäisesti sitten jaamme omavaraisuuden tuottamisen, kuten ed. Renko totesi. Nyt täytyy ministeri Pohjalan asettaman työryhmän vakavasti pohtia, että jos tuotamme omavaraisuuden, kuinka sen tuottaminen jaetaan maan sisäisesti. Se on hyvin vaikea kysymys vastattavaksi. Meidän kaikkien on pyrittävä löytämään vastauksia työn kuluessa. Ei minulla ole tässä vastausta, eikä salissa kenelläkään muullakaan ole siihen vastausta, koska ihmiset katsovat tällaisia asioita hieman sen mukaan, mikä on heidän aluenäkökulmansa.

Ed. Jokiniemi kysyi, miten voimakkaasti Suomi vaatii näitä asioita. Ed. Jokiniemi, meillä on velvollisuus pohjoismaisena koordinaattorina Gatt-neuvotteluissa maksimaalisesti edustaa tätä näkökulmaa. Ja sitä me olemme tehneet, mutta se ei ole helppoa.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Annan hyvin suuren arvon niille puheenvuoroille, joita ministeri Salolainen täällä on käyttänyt tärkeässä maatalouspolitiikassa. En millään tavoin halua vähätellä hänen tietojaan maatalouspolitiikasta. Mehän olemme sitä yhdessä Etelä-Lohjalla opiskelleekin vähän. Mutta eräitä huomautuksia ex tempore tekisin hänen puheenvuoroonsa.

Ensin yhdyin aika pitkälle siihen, mitä ed. Pulliainen sanoi. Eräs lähtökohta todella on se, miten omavaraisuus määritellään, otaanko huomioon ja kuinka pitkälle poikkeavat satovuodet. Näyttää siltä, että tänä vuonna toukokuu on ollut varhainen, tavattoman kuiva ja tavattoman kylmä. Saattaa olla, että vietävät ylijäämät ovatkin ensi satokaudella pienemmät kuin normaalisti. Ja mitä sitten, jos tapahtuu, että me joudumme hyvin nopeasti tuomaan? Minä tarkoitan sillä sitä, että ei Suomen maailmankaupan kannalta, ministeri Salolainen, erittäin pienien ylijäämien pitäisi antaa varjostaa niitä suuria päätöksiä, jotka koskevat ei vain suomalaista maatalouspolitiikkaa, vaan maaseudun rakennetta ja maaseudun tulevaa elämää. Jos tätä linjaa mennään, mitä ministeri Salolainen sanoi, että viidessä vuodessa pitää kaikki ylijäämät lopettaa, niin sitten käy kyllä huonosti.

Suurimmat ylijäämät tulevat, niin kuin ministeri Salolaisenkin pitäisi tietää, karjaloustuotannosta. Niin kuin täällä keskustan ryhmän kansanedustajat ovat huomauttaneet, meidän tuotantomme on niin suuntautunut, että etelässä tuotetaan pääasiassa viljaa ja jossakin määrin muita peltoviljelytuotteita ja karjaloustuotanto sijoittuu Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomeen. Minä en ole missään ministeri Salolaisen puheenvuorossa kuullut puhuttavan työllisyydestä. En tiedä, kuuluuko se millään tavalla ulkomaankaupaministerille, mutta hallitukselle se kuuluu.

Me olemme koko syksyn kamppailleet Wärtsilä Meriteollisuuden yhteydessä. Telakateollisuudessa on tällä hetkellä 6 000—7 000 työntekijää. On pidetty erittäin tärkeänä, että vaikka se on täysin kannattamaton hommaa, niin maassa täytyy ylläpitää ammattitaitoa, jotta pystytään rakentamaan korkeatasoisia laivoja. Kansallinen turvallisuus edellyttää, että tällaistakin tuotannonalaa ylläpidetään. Se on ollutkin hyvin herkkää, jos sitä on lähdetty valtiovallan toimesta supistamaan. On kyllä aika kova kohtalo, jos tämä hallitus viidessä vuodessa lopettaa karjaloustuotteiden ylijäämän. Mihin ne ihmiset pannaan Itä- ja Pohjois-Suomessa? Onko siinä muussa maaseutuohjelmassa, jota hallitus on mainostanut, päästy niin pitkälle, että siellä syntyy muita työpaikkoja? Me kaikki olemme sitä mieltä, että niitä pitäisi syntyä, mutta kun lehmä lähtee syrjäkylän navetasta, niin sieltä lähtee myös ihminen. Toivoisin, että ministeri Salolainen vakavassa pyrkimyksessään puolustaa Suomen kansallisia etuja ottaisi myös tämän huomioon.

Sosialidemokraatit aina ovat arvostelleet, että vaikka maatalous ei saisi mitään, niin se saa liikaa. Toisaalta ihmettelen, että kokoomuksenkin ministerit ovat sitä mieltä, että kauheita nuo maataloustukiaiset. (Eduskunnasta: Kauheita ne ovatkin!) — Niin on, kauheita. — Mutta Japanissa, Norjassa ja Sveitsissä tuki on samalla tasolla kuin meillä, eikä missään näissä maissa ole kepuu. Miten ne ovat oppineet sielläkin näitä kepun katalia konsteja? Sosialidemokraattien maatalouspolitiikka on selvä: kepu matalaksi, niin sitten kaikki järjestyy. Onko, ministeri Salolainen, kokoomuspuolue tällä tavalla alistunut sosialidemokraattien maatalouspolitiikan juoksupojaksi?

Sodan jälkeen, arvoisat sosialidemokraatit, täällä kaikki sosialidemokraattiset maatalouspolitiikot julistivat, että maalaisliitto haluaa nostaa ruoan ja leivän ja muiden elintarvikkeiden hintaa, koska tuotanto on niin matala. Mutta kun sosialidemokraatit alkaivat jakaa ilmaisia väkilannoitteita, niin tuotanto nousee niin paljon, että maanviljelijä saa saman rahan lisätuotannollaan, ettei hintoja tarvitse nostaa ollenkaan. Tämä oli teidän politiikkaanne 20 vuotta sodan jälkeen. Minä en tiedä, mikä se nyt mahtaa olla, mutta silloin se suuntautui maalaisliiton politiikkaa vastaan ja katsottiin, että maalaisliitto ajoi väärää maatalouspolitiikkaa, kun se vaati, että myös maatalousväestön täytyy saada tyydyttävä toimeentulo.

Tämä ongelma, laajan maaseudun kohtalo, sanotaan nyt, Lappeenranta — Mikkeli — Tampere — Pori-linjan yläpuolella on surkea, jos ministeri Salolaisen vaatima ohjelma toteutetaan. Ministeri puolustaa tätä sillä, että Gattista vaaditaan. Minä yhdyn ed. Anttilaan, että ehkä Suomen hallituskin katsoo tätä asiaa liikaa kauppapoliittisesta näkökulmasta. Tässä ovat myös ihmiset kysymyksessä, Suomen kansa ja Suomen maaseudun väestö.

Niin kuin sanon, annan suuren arvon tälle, että ulkomaankauppaministeri ottaa vakavasti tämän asian, mutta pitäisi ottaa koko Suomi huomioon, myös ne onnettomat itä- ja pohjoissuomalaiset maanviljelijät, jotka nyt ovat eläneet sen varassa, että ovat voineet tuottaa vähän enemmän kuin kotimainen kulutus on edellyttänyt. Jos varsinkin karjantaloustuotteiden kulutus olisi pysynyt samalla tasolla kuin se oli vielä parikymmentä vuotta sitten, niin eihän meillä tällaista ongelmaa olisikaan. Mutta ravinto-opilliset ja terveysopilliset ongelmat ovat tulleet niin hallitseviksi; kun en ole niissä asiantuntija, en halua niihin puuttua.

Mutta sanon vain, että ei tämä Suomen maatalouspolitiikan tulevaisuus ole yksinomaan tukipalkkioiden tai vientituen poistamiskysymys, se on paljon laajempi kysymys. Me edellytämme oppositiossakin, että jokainen Suomen hallituksen ministeri, joka kansainvälisillä foorumeilla neuvottelee, ennen kaikkea pitää meidän kansamme edusta huolen ja pyrkii poimimaan, ministeri Salolainen, niitä rusinoita, joita kukaan muu meille ei poimi, jos me emme itse poimi.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Pari näkökohtaa ed. Virolaisen puheenvuoroon.

Ensinnäkin viittasin siihen, että vastikään, pari päivää sitten, maatalousministeri Toivo Pohjala on asettanut työryhmän, jonka toimeksiannossa on asetettu tavoitteeksi — minä en ole asettanut sitä tavoitetta, mutta maatalousministeri Pohjala on asettanut siinä työryhmässä tavoitteeksi — että viiden vuoden kuluessa pyritäisiin ylijäämistä eroon. Tämä on ensimmäinen tarkistus. (Ed. Virolainen: Onko hallitus samaa mieltä?) — Kyllä se on ehdottomasti mielekäs tavoite, mutta haluan vain todeta varmuuden vuoksi, että tässä tämä viiden vuoden aika on tullut keskeisesti esille.

Toinen seikka on se, että nimenomaan sen vuoksi, että maatalous ei ole pelkästään taloudellinen asia, Suomi kaikkien Pohjoismaiden edustajana vaatii, että Gattin Uruguayn neuvotteluissa otetaan huomioon ei-kaupalliset tekijät, nimenomaan nämä, joihin ed. Virolainen viittasi, siis elintarviketurvallisuus, juuri kriisinsietokyky, ympäristötekijät, maan asuttuna pitäminen, asutuspolitiikka jne., mutta viimekertaisessa kokouksessa nämä näkökohdat pyyhittiin pois. Muut maat eivät hyväksy niitten mainitsemista. Ainoastaan ne hyväksyivät tässä kokouksessa sen, että puhutaan ei-kaupallisista tekijöistä yleensä, mutta eivät halua antaa mitään yksityiskohtaista sisältöä. Me olemme vahvasti vaatineet, että näitä seikkoja on tässä kunnioitettava, koska jos lähemme neuvotteluun pelkästään kaupallisista näkökohdista, häviämme tämän pelin. Me emme voi sitä hyväksyä. Meidän on saatava nämä ei-kaupalliset näkökohdat pohjaksi.

Kysymys on nimenomaan siitä, että Suomessa on syytä tietää, minkälainen tilanne näissä neuvotteluissa on. Eräs näkökohta mm. on se, että kaikki osapuolet ovat sitoutuneet ns. standstill-velvoitteeseen, toisin sanoen eivät tänä aikana lisää maatalouden tukea, ja se, millä tavalla lähdetään erilaisia tukimuotoja alentamaan. Siinä on hyvin monimutkaisia laskentakaavoja, joita tullaan noudattamaan sitten yleisesti.

On hyvä, että meillä tosiaan käydään tämä keskustelu. Nyt se on syytä käydä. Me emme voi sitä välttää ja väistää. Meidän on löydettävä kansallisen maatalouspolitiikan keskeiset näkökohdat. Minun mielestäni ne ovat

nimenomaan terve omavaraisuus myös tulevaisuudessa, vastuu siitä, että harjoitetaan järkevää aluepolitiikkaa ja pyritään luomaan uusia työpaikkoja maaseudulle ja asteittain poistetaan ylituotanto, joka sekä näissä neuvotteluissa että myös kansalliselta kannalta ei ole pitkällä tähtäyksellä mielekäästä.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä on tätä venettä keikuteltu laidalta toiselle. Minä palauttaisin vain mieliin maaseudun elävänä pysymisen ja siitä vuosikymmenten aikana käytyä keskustelua. Kyllä MTK:n ja silloisen maalaisliitonkin toimenpitein pitkälle mentiin sitä linjaa, että pienviljelijätoiminta saatiin maaseudulta hävitettyä. Ei silloin reagoitu suuresti näihin kysymyksiin. Saatiin kaikki rajoitukset voimaan, joilla tämä osa väestä saatiin lähemmään, kun loppuivat myös metsätyöt ja pienimuotoinen sahateollisuus ja monet muut asiat.

Nyt on nostettu, mikä on aivan hyvä, myös toimeentulokysymykset esille. Olisi pitänyt silloinkin sitä katsoa. Minusta katsottiin vielä 20 vuotta sitten jostain syystä ikään kuin vääräksi se, että teollista toimintaa tuli maaseudulle. Tähän pitäisi nytkin jo kiinnittää huomiota, että yhteiskunnan varoja satsattaisiin yritystoiminnan ja teollisen toiminnan saamiseksi maaseudulle, koska ylituotannossa on tultu siihen tilanteeseen, mihin on tultu.

Kukaan ei omavaraisuutta kiistä, ettei se pitäisi tuottaa, eikä niin kuin ed. Pulliainen sanoi, varmasti olla siitäkään eri mieltä, vaikka olisi muutama kilo yli, mutta jotain tässä on tehtävä. Ainakin minua tässä ihmettyttää, että me emme puutu tällaiseen kansalliseen tilanteeseen, että mikä oikeus tässä maassa on niillä viljelijöillä, jotka saavat pääasiallisesti moninkertaiset tulot muualta, harjoittaa maataloutta ja saada siitä yhteiskunnan tukea. Kertokaapa se. Missä muussa ammatissa näin voi tapahtua? Kun te sanotte, että se tapahtuu kateudesta, niin minä kiistan senkin ja totean, että nämäkin viljelijät saavat minun puolestani viljellä maailmanmarkkinahintaan niin paljon kuin haluavat, mutta yhteiskunnan tuki ei heille tässä tilanteessa kuulu.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Virolaiselle on

syitä todeta, kun hän puhuu kurjasta ja kurjasta kohtalosta ... (Ed. Virolainen: Tämähän oli vastauspuheenvuoro Salolaiselle!) — Saanko puhua, ed. Virolainen? — Maatalouden asema on tänä päivänä sekä tilakohtaisesti että yleensä parempi kuin koskaan ennen, paljon parempi kuin maatalousministeri Virolaisen aikana. Ei suinkaan ole kyse siitä, että johdettaisiin tilannetta umpikujaan.

Tämän ylituotantotilanteen on tiedetty tulevan jo ainakin 20 vuotta. Keskustapuolue on hoitanut maatalouspolitiikkaa, mutta mitään suunnitelmallista tämän hyväksi ei ole tehty, vaikka on nähty, että seinään mennään. Nyt on se aika. Nyt on aika katsoa totuutta silmiin. On kiinnostavaa todeta, että keskustapuolue tämän myöntää. Valtiovainvaliokunnassa kukaan ei vastustanut tätä esitystä keskustan taholta, vastalauseita ei tehty, hylkäysesitystä ei tehty. On turhaa tehdä propagandaa isossa salissa enää, kun varsinaisissa asiantuntijapiireissä on todettu välttämätön tilanne.

Mitä tulee tähän, kuka on syynä siihen, että rasvan kulutus on vähentynyt, niin katseeni kyllä pakosta kohdistuu keskustapuoleen eduskuntaryhmään. Kymmenen vuoden aikana voin kulutus on pudonnut puoleen henkilöä kohti Suomessa ja aiheuttanut ylituotantotilanteen pahentumisen.

Ed. Gustafsson merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäki-Hakolalle haluan lyhyesti muistuttaa myös kokoomuksen käyttäytymisestä viime vaalikaudella. Olimme säättämässä pellonraivauksen kieltävää lakia, ja kuka se silloin ei ollutkaan vastuunkantaja? Tämän johdosta meillä on aika iso määrä sellaisia peltohehtaareja, jotka nimenomaan raivattiin siinä tilanteessa, kun tiedettiin, että tämä joka tapauksessa menee hetken päästä kiellon alle. Nyt ollaan maksamassa niitä ylituotannon määriä, arvoisa kokoomuksen ryhmä ja ed. Mäki-Hakola.

Ed. Kalima: Arvoisa puhemies! Kun ed. Virolainen vähättelee maatalouden ylituotantoa, on todettava, että meillä on 100 000 ylimääräistä nautaeläintä, mikä on lähes

viidennes nautaeläinten kokonaismäärästä, ja meillä on 700 000 hehtaaria ylimääräistä peltoalaa, mikä on lähes kolmannes peltoalasta.

Mutta jotta käy ilmi, miltä hallituksen harjoittama maatalouspolitiikka näyttää sosialidemokraattien näkökulmasta, haluan muistuttaa hallitusohjelmasta. Hallitusohjelman mukaan hallituksen vakaana tarkoituksena on ollut päästä eroon maataloustuotteiden ylituotannosta ja siitä valtiolle aiheutuvista kustannuksista ja rasituksista. Kun nykyinen maa- ja metsätalousministeri aloitti toimintansa, uskalsimme toivoa myös, että tämä tavoite heijastuu elintarvikkeiden, ruoan hinnan, halpenemiseen. (Ed. Virolainen: Miten on käynyt?)

Jos katsotaan tulo- ja menoarviota, me voimme todeta, että budjetissa olleen vientituen, siis 2,4 miljardin, lisäksi eduskunta hyväksyi jokin aika sitten uutta vientitukea 350 miljoonaa. Vientituen määrä nousee siis yli 2,7 miljardin, eikä sekään vielä ilmeisesti tule riittämään tänä vuonna. Tänä vuonna on jo myönnetty varoja maataloustuotteiden ylijäämästä aiheutuviin vientituen kustannuksiin siis yhteensä 2 771 miljoonaa markkaa, joka on lähes ennätysluku vastaavan summan oltua vuonna 1988 ilman liikevaihtoverotukea 1 572 miljoonaa markkaa. (Ed. Virolainen: Eikä kepu ole ollut hallituksessa!) Maa- ja metsätalousministeri, jonka siis piti olla vähentämässä maataloustuotteiden ylijäämää, vilja- ja voivuorta, onkin vastoin yhteisesti asetettuja päämääriä ollut lisäämässä vientitukea vuodesta 1988 vuositasona yli miljardin eli 1 199 miljoonaa markkaa, mikä merkitsee vuositasona vientituen lähes kaksinkertaistamista. (Ed. Virolainen: Erotakaa hänet!) Samaan aikaan kun on menetelty näin, eteläisessä ja keskisessä Suomessa teollisuudessa ja palveluelinkeinoissa on kärsitty vakavasta työvoimapulasta, jonka sanotaan estävän kansantalouden kasvua ja tuotavuuden lisäämistä.

Kokonaisuudessaan valtion varoista maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa maatalous nielee tänäkin vuonna yli 8 000 miljoonaa, joka on myös varsin huomattava summa.

Kun täällä puhutaan ylijäämästä, on syytä muistaa, että viime vuonna maitoa rasvamäärän mukaan laskien tuotettiin 27 prosenttia yli oman tarpeen, kananmunia 36

prosenttia yli oman tarpeen ja viljaakin yli 30 prosenttia yli oman tarpeen.

Kun Maatalouden tutkimuslaitos kuvasi viime vuoden satoa, sen lehdistötiedotteessa todettiin seuraavaa: "Suomalainen maanviljelijä voi olla tyytyväinen vuoteen 1989. Vuoden sato oli kaikkien aikojen paras. Tuottajahinnat nousivat kustannuksia vastaavasti." Ja ennen kaikkea todettiin: "Ylituotanto saatiin tuotantokattojen mukaiseksi, joten vientikustannusmaksuja ei tarvinnut maksaa." Siis todettiin se, että alhainen vientikustannusmaksujen taso erityisesti tyydytti tutkimuslaitosta. Selostuksessa todettiin, ettei tuottajien ylituotannosta huolimatta juurikaan tarvinnut maksaa vientitukea, varsinkin kun vertaamme aikaisempiin vuosiin.

Todettakoon, että vuosina 1983—1985 vientituki kasvoi erityisen nopeasti. Tuolloin vientituki ilman liikevaihtoverotukea kohosi noin 3 miljardin markan tasolle, siis samalle ennätystasolle, jolle ollaan pääsemässä tänään, mutta tuolloin maatalous itse maksoi 602 miljoonaa markkaa, huomattavasti enemmän kuin sen, mihin ollaan pääsemässä tänä vuonna. (Ed. Virolainen: Kuka on siihen syypää?) Todettakoon kotimaisen ja ulkomaisen tuotannon hintaerosta, että maailmanmarkkinahinnat ovat selvästi alle puolet kaikista kotimaisten elintarvikkeiden hinnoista.

Maataloussektorin omavastuu on vaihdellut varsin huomattavasti eri vuosina olleen vuosina 1983—1984 lähes 20 prosenttia vientituesta ja, kuten totesin, vuonna 1986 markkamääräisesti jopa 602 miljoonaa markkaa laskien sen jälkeen huomattavasti vähäisemmäksi osuudeksi. Eli kun nyt puhumme tästä erästä, on syytä todeta se tausta ja kokonaisuus, johon se asettuu.

Vielä lopuksi haluaisin todeta, että maataloustuotannon kannattavuus on noussut tasaisesti noin 4 prosenttia vuodessa, mikä merkitsee sitä, että vaikka väki vähenee, tuottavuus, mikäli me pidämme nautaeläinten määrän ja peltomäärän suunnilleen ennallaan, tulee olemaan samaa luokkaa tai jopa suurempi. Tämän vuoksi minusta Maatalous 2000 -ohjelman tarkistaminen on erityisen kiireellinen, ja samassa yhteydessä joudumme miettimään, onko nykyinen maataloustulolaki kumottava jo ennen määrärajan päättymistä. Emme voi odottaa ikuisesti

sitä, että aina sanotaan, että varataan viiden vuoden määräaika ongelmien ratkaisemiseksi. Näitä määräaikoja on varattu jo liian monta.

Ed. Perho: Herra puhemies! Ed. Kalimalle haluan todeta, että nykyinen tilanne, jossa vientivastuita määritellään, perustuu maataloustulolakiin, joka viime vuonna eduskunnassa suurin piirtein yksimielisesti hyväksyttiin. Se lähtee siitä periaatteesta, että viljelijöitten osuus ylijäämien vientikustannuksista nousee tasaisesti sen mukaisesti kuin siitä on laissa mainittu. Ed. Kalima itsekin totesi välillisesti sen, mistä johtuu, että vientimäärät ovat nyt nousseet. Se johtuu siitä, että viime vuonna oli ennätysellinen satovuosi, eikä yksistään viime vuonna vaan myös edellisvuosi oli satotasoltaan hyvä. Sitä ei kukaan pysty ennustamaan etukäteen, niin kuin ed. Virolainen totesi. Lasku tulee sitten jälkeenpäin maksettavaksi, niin kuin laki siitä määrää.

Totean myös, että eläinmäärät ovat laskeutuneet jossakin määrin, mutta kun tuotos eläinyksikköä kohti nousee hyvien rehujen ansiosta, niin ollaan siinä, missä ollaan.

Työvoimapulasta muilla sektoreilla totean, että maataloudessa eläkeläiset muodostavat tänäkin päivänä hyvin huomattavan osan suorittavasta työvoimasta, joten en usko, että maatalouden työvoiman vähentäminen voisi oleellisesti parantaa minkään muun elinkeinon työllisyystilannetta.

Totean edelleen, että maatalous kyllä tänä vuonna maksaa suhteessa markkoja vähän enemmän ylituotannon maksamiseen kuin ed. Kaliman mainitsemina vuosina elikkä, jollen nyt väärin muista, 650 miljoonaa tänä vuonna.

Ed. Röntynen: Herra puhemies! Maatalous herättää aina kovan keskustelun tässä salissa silloin, kun se on käsiteltävänä, niin myös tänä päivänä. Täällä on monissa puheenvuoroissa, viimeksi Kaliman, puhuttu ruuan hinnasta ja suomalaisesta kalliista ruuasta, mutta kukaan ei ole puhunut siitä, mistä hinnanmuodostus johtuu.

Ruuan hinta ei ole ainakaan viljelijän vika. Jos viljelijä saa alkutuotteesta 10—15 prosenttia loppuhinnasta, niin jostakin välistä sitä rahastetaan ja rahastetaan kovasti. Siellä on reikiä, joita pitäisi katsella.

Niin kuin Virolainen sanoi, vuodet eivät ole veljeksiä, ja siinä mielessä pitemmällä aikavälillä asioita on tutkailtava. Me huomasimme naudanlihan kohdalla muutama vuosi sitten ja aivan hiljattain, että kun joudumme tuontiin, niin hintaa kyllä tuotteella on, silloin kun me joudumme ostamaan sitä maailmalta. Ei se ole niin halpaa kuin tässä salissa annetaan ymmärtää.

Niin kuin täällä on myös todettu, rasvaveron on jo yksistään maaseudun kannalta elämän ja kuoleman kysymys monien muitten rasisutusten lisäksi. Siinä mielessä toivoin, että ratkaisut olisivat hiukan inhimillisempiä.

Ed. Saapunki: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kalima mainitsi suomalaisen ruuan hinnan kalleudesta, niin kuin edellä kävi ilmi. Kysyisin ed. Kalimalta: Mistähän mahtaa johtua, että vaikka suomalainen viljelijä tuottaisi täysin ilmaista leipäviljaa, niin siitä huolimatta Suomessa olisi maailman kalleimpiin kuuluva ruokaleipä kaupassa? Tämän täytyy varmasti johtua jostakin muusta kuin viljelijästä. Tämä pitäisi ottaa huomioon silloin, kun hintakysymyksiä ratkotaan.

Ed. Tähkämaa: Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut ministeri Salolaisen mielipiteitä eduskunnassa ja lukenut niitä lehdistön palstoilta, en voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että hän kovasti odottaa Uruguayn kierroksen kielteisiä kannanottoja, jotta voitaisiin sitten muokata ne suomalaisen maatalouspolitiikkaan. Minusta hänen pitäisi tietää, että näitä kierroksia on jo käyty, ainakin minä olen niitä seurannut viimeiset 30 vuotta, eikä mitään erikoista ole tapahtunut, joten minä luulen, että ministeri Salolainen saa kyllä vartoa vielä monta vuotta, ennen kuin hänen toiveensa toteutuvat tässä suhteessa.

Lisäksi olen tullut siihen tulokseen ihan vakavasti, että hän puhuu enemmän suurten tuottajamaiden USA:n, Kanadan, Uuden Seelannin ja Australian puolesta kuin eurooppalaisen ja suomalaisen maatalouden ja maatalouspolitiikan puolesta. Minäkin olen ollut joskus mukana näissä neuvotteluissa ja olen aina huomannut sen, miten eurooppalaiset yksissä tuumin innostuvat puolustamaan myös omien maittensa, Euroopan, maataloutta. Olen huomannut sen, että

nämä suuret tuottajamaat ovat olleet meitä vastaan, mutta me eurooppalaiset olemme yhdessä pystyneet torjumaan. Toivon, että tilanne jatkuisi edelleenkin tällaisena.

Ministeri Salolainen: Arvoisa puemies! Minun on kyllä nyt valitettavasti korjattava ed. Tähkämäan muistivirheet. Hän ei ole voinut osallistua Gattin maatalousneuvotteluihin, koska niitä ei ole ennen pidetty. Niitä pidetään nyt ensimmäistä kertaa. Olen pahoillani, että hän puhuu nyt vähän virheellisesti asiasta. Hän on saattanut osallistua muihin maataloutta koskeviin keskusteluihin, mutta näihin keskusteluihin hän ei ole voinut osallistua, koska ne ovat ensimmäistä kertaa Gattin Uruguayn kierroksen ohjelmassa.

Hän ei ole myöskään ymmärtänyt oikein sitä, mistä tässä on kysymys. Suomi on Pohjoismaiden edustajana puolustamassa meidän maataloutemme etuja. Me olemme tehneet sen erittäin selkeästi ja erittäin jämäkästi, ja me olemme yllättävän lähellä EY:n näkökantoja, joka on myös defensiivisessä asemassa tässä. Tämä olisi nyt ihan välttämättä ymmärrettävä, että meillä on puolustuksellisia tarpeita Gattin Uruguayn kierroksen maatalousneuvotteluissa, joita siis käydään ensimmäistä kertaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Renko ed. Jokiniemen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Ed. Pekkarinen ed. Vihriälän kannattamana on ehdottanut sen varalta, että lakiehdotukset hyväksyttäisiin, perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään maataloustulolain vaatimusten mukaisesti maataloudelta perittävien vientikustannusten korotukset eduskunta edellyttää, että myös valtiovalta vastaa tinkimättömästi sille kuuluvasta vientikustannusosuudesta."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä pääteytty lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Ahonen, Aittoniemi, Ajo, Ala-Harja, Almgren, Anttila, Antvuori, Astala, Björklund, Björkstrand, Bärlund, Donner, Dromberg, Elo, Fred, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Hautala, Helle, Hilpelä, Hokkanen, Holvitie, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Ikkala, Ikonen, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Jokinen, Joutsensaari, Juhanatalo, Junnila, Jurva, Järvisalo-Kanerva, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalima, Kalliomäki, Kankaanniemi, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kettunen, Knuutila, Kohijoki, Kokko, Korkia-Aho, Kuuskoski-Vikatmaa, Kärhä, Laaksonen, Lahti-Nuutila, M. Lahtinen, Laine, Lamminen, Lapiolahti, Laurila, Lax, P. Leppänen, U. Leppänen, Liikanen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Maijala, Malm, Melin, Metsämäki, Moilanen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Männistö, Mönkäre, Mörttinen, Nieminen, Niinistö, Nordman, Nyby, Nyman, Ollila, Paakkinen, Paavilainen, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho, Pesola, Pesälä, Pietikäinen, Pohjanoksa, Pohjola, Puisto, Pulliainen, Puolanne, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Renlund, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Saari, Saarinen, Saastamoinen, Salolainen, Sarapää, Sasi, Savela, Savolainen, Seppänen, Sillanpää, Skinnari, Soininvaara, Stenius-Kaukonen, Säilynoja, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tennilä, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Tähkämaa, Törnqvist, Uitto, Uosukainen, Urpilainen, Wahlström, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Wasz-Höckert, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Virolainen, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väyrynen, Väänänen ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Alaranta, Heikkinen, Huuhtanen, Isohökana-Asunmaa, Jokiniemi, Kauppinen, Kietäväinen, Koistinen, Kääriäinen, Mattila, Pokka, Renko, Rynänen, Röntynen, Saapunki, Siuruainen ja Väistö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahde, Alho, Andersson, Apukka, Backman, Halonen, Hetemäki-Olander, Hietala, Jouppila, Järvenpää, Kanerva, Karinen, P. Lahtinen, Laitinen, Lehtosaari, Luttinen, Löyttyjärvi, Miettinen, Paasio, Puhakka, Puska, Pystynen, Ranta, Rehn, Riihijärvi, Suominen, Taxell, Viljanen ja Vistbacka.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Loppuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Uusi hallituksen esitys

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 31 päivästä on

eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 70, joka on nyt edustajille jaettu.

2) Ehdotukset laeiksi teletoimintalain ja radiolain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 18

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2

Suuren valiokunnan mietintö n:o 55

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys n:o 64 laeiksi maatalouden tuloverolain, verotuslain 45 §:n ja maatalouden investointivarauslain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan ed. Heikkisen viime tiistaina tekemää ehdotusta siitä, että valtiovarainvaliokunta pyytää lausunnon tästä esityksestä sekä maa- ja metsätalousvaliokunnalta että perustuslakivaliokunnalta.

Lisäksi haluaisin tässä yhteydessä todella muistuttaa siitä, että kun on kyse näinkin merkittävästä lainsäädännön uudistuksesta ja erityisesti kysymys myöskin metsäverotuk-

sen uudistamisesta, niin eduskunnalla ja sen valiokunnilla tulee olla riittävästi aikaa asian käsittelemiseen. Siinä tarkoituksessa vetoan-kin eduskunnan puhemiesneuvostoon, joka viime kädessä päättää tämän talon toiminoista, että esitys käsitellään täällä huolellisesti ja perusteellisesti eikä pyritä väen väkisin sitä runnomaan nyt kevätistuntokaudella läpi. Se mielestäni ei tee esitykselle oikeutta. Jos näin menetellään, se kuvastaa hallituksen taholta melkoista piittaamattomuutta koko eduskuntakäsittelyä kohtaan. Eduskunnan itsensä tulee päättää siitä, missä järjestyksessä ja minkälaisella aikataululla esitykset käsitellään. Tässä mielessä vielä kerran vetoaisin sen puolesta, että tämän käsittely vapaaehtoisesti siirrettäisiin syysistuntokautteen, jolloin siihen on aikaa perehtyä.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Anttilalle haluan todeta, että asiaa on käsitelty jo valtiovarainvaliokunnan verojaostossa. Olemme suostuneet ottamaan kuultavaksi kaikki asiantuntijat, joita tähän mennessä on esitetty. Ilmeisesti torstaina voidaan asiantuntijoitien kuuleminen päättää. Haluan korostaa sitä, että kaikki asiantuntijat, joita on esitetty, on kutsuttu myöskin kuultavaksi. Tässä suhteessa mielestäni käsittely on ollut varsin asianmukaista eikä minkäänlaista erityistä hoppua asiassa ole koettu.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Viikko sitten pyytämäni puheenvuoro tulee näköjään tässä vaiheessa. Pyysin sen kannattaakseni ed. Heikkisen tekemää ehdotusta lausunnoiksi, jotka valtiovarainvaliokunnan tulisi mielestäni pyytää.

Arvoisa puhemies! Viitaten paljolti siihen, mihinkä ed. Anttila edellä, myös minä pidän tavattoman tärkeänä sitä, että tämän lain eduskuntakäsittely suoritetaan huolellisesti ja perusteellisesti.

Arvoisa puhemies! Väitän, että hallituksen esityksen perustelujen perusteella tässä salissa ei ole montakaan kansanedustajaa, joka pääsee selville siitä, mistä esityksissä nimenomaan metsäverotuksen osalta on kysymys. Tämän asian eduskuntakäsittely vaatii perusteellista paneutumista. Voin sanoa jo tässä vaiheessa, että puheenjohtaja Sasin johdolla jaosto on käynyt todella asiallista ja hyvää asiantuntijakuulemistä. Hieman toisenlainen

käsitys minulla on kuitenkin siitä, milloin asiantuntijoitien kuuleminen voisi loppua. Ainakin meidän ryhmällämme on esitettävänä vielä useampia asiantuntijoita asian tiimoilta kuultavaksi. Asiaa ei ole mitään välttämätöntä kiirettä kevään aikana käsitellä. Hyvin ehtii, jos syys — lokakuun puolella asia saatetaan tässä talossa loppuun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Heikkinen ed. Anttilan kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto perustuslakivaliokunnalta sekä maa- ja metsätalousvaliokunnalta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiesneuvoston ehdotus "jaa", ed. Heikkisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 54 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 47. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys n:o 66 maaseutuelinkeinolaiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

5) Ed. Hietalan ym. lakialoite n:o 40 laiksi ravintorasvaveroasta annetun lain kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovaraminvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kalima: Arvoisa puhemies! Vuonna 1988 elintarvikkeiden keskimääräinen osuus kulutus- eli kuluttajamenoista oli noin 18,4 prosenttia. Yleisesti on tunnettua, että tätä osuutta voidaan kansainvälisesti pitää varsin korkeana. Eräänä seikkana, joka vaikuttaa elintarvikkeiden korkeaan hintaan, on ollut meillä ravintorasvojen korkea hinta, jota on keinotekoisesti pidetty yllä rasvaverolla, joka on lisätty margariinien hintaan.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on katsonut, että tällainen rasvavero on yhtä hyvin kuluttajapolitiittisesti kuin terveystaloudellisesti perustelematon. Hintavalvonnan päättyessä syksyllä 1988 jääkaappimargariinien kuluttajahinnat olivat noin 73 prosenttia vain kuluttajahinnasta. Peritty ravintorasvavero oli tuolloin margariinien valmistukseen käytettyä öljykiloa kohden kalaöljystä ja rypsiöljystä 9 markkaa 65 penniä kilolta ja muista kasviöljyistä noin 10 markkaa kilolta.

Todettakoon ravintorasvojen kokonaiskulutuksesta se, että ravintorasvojen kokonaiskulutus on laskenut viime vuosina hintakehityksestä huolimatta. Kulutuksessa on siirtynyt voista erityisesti jääkaappimargariineihin, kuten edellä jo todettiin. Kaksivuotiskautena 1987—89 vain ja voikasviöljyseosten yhteiskulutus laski 51 miljoonasta 46 miljoonaan kiloon, kun vastaavasti jääkaappimargariinien kulutus lisääntyi 10 miljoonasta 15 miljoonaan kiloon ja kaikkien margariinien kulutus 35 miljoonasta 40 miljoonaan kiloon.

Ravintorasvaveroasta luopuminen merkitsee ja sen tulee merkitä sitä, että ravintoras-

vojen vähittäismyyntihintaa voidaan kotitalouksille alentaa noin 5 markan verran kilolta. Ryhmämme lähtee huolimatta siitä, että ravintorasvavero tuottaa valtiolle noin 240 miljoonaa markkaa vuodessa, siitä että ravintorasvavero tulisi kerralla poistaa ja se kustannuserä, joka jää täten pois, laskea kuluttajahintoja alentavasti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovaraminvaliokuntaan.

6) Ed. Männistön ym. lakialoite n:o 41 laiksi kunnallisten luottamushenkilöiden eläkelain 6 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaalivaliokuntaan.

7) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1989 (K n:o 8)

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksessa vuodelta 1989 on monta tärkeää kannanottoa, joihin myös sosiaalivaliokunta useaan otteeseen on puuttanut. Kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuksien kehittämiseksi.

Valtuutettujen tarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että kansaneläkelain mukaisen vähimmäiseläketurvan tason säilyminen tulisi turvata. Valtuutetut ehdottavat toimintakertomuksessaan, että indeksijärjestelmää korjattaisiin. Huolimatta siitä, että myös sosiaalivaliokunta tähän useaan otteeseen on puuttanut, indeksin korjausta ei ole tullut. Sen sijaan on suunnitteilla sellainen muutos, että alle 65-vuotiailla asia korjattaisiin mutta 65-vuotiaiden osalta myös työeläkkeiden indeksiä huononnettaisiin. Tätä-

hän ei ole tarkoitettu, kun on esitetty vähimmäiseläkkeiden tason turvaamista nimenomaan kansaneläkkeen osalta. Kansaneläkkeet ovat heikomman indeksin vuoksi jääneet viime vuosina huomattavasti jälkeen. Sen vuoksi tarvittaisiin välttämättä myös tasokorotus kansaneläkkeisiin, koska pienimmät kansaneläkkeet täysimääräisinä tällä hetkellä liikkuvat 1 800—2 200 markan välillä riippuen perhesuhteista ja asuinkunnasta.

Tasokorotus kansaneläkkeisiin on siis välttämätön. Sen lisäksi tarvitaan kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen toteuttamista, mutta tätäkään hallitus ei ole luvannut viedä eteenpäin. Tästä asiastahan täällä salissa on viime aikoinakin kyselytunnilla keskusteltu, ja hallituksen linja on tullut selväksi. Tämä osoittaa hallituksen kylmäkoista linjaa heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentulon turvaamiseksi, mikä näkyy paitsi eläkkeissä myös työttömyysturvan perusturvassa, jota Kela hoitaa, samoin kuin sairausvakuutuksen minimipäivärahoissa.

Hallitus puhuu, että se on parantanut perusturvaa, mutta todellisten kipeimpien ongelmien, joita perusturvassa on, parantamiseksi hallitus ei ole tehnyt mitään. Alkaisi olla korkea aika, että tulee korjausesityksiä eduskunnan käsittelyyn.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Stenius-Kaukonen niistä epäkohdista, joihin hän kiinnitti huomiota. Kuten ed. Stenius-Kaukonen mainitsi hallitus ei kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen osalta ole ryhtymässä toimenpiteisiin, toivon, että sosiaalivaliokunta käsitellessään esillä olevaa Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta painokkaasti esittää vaatimuksen siitä, että aviopuolisorangaistus vihdoin on poistettava, kansaneläkeuudistuksen neljäs vaihe toteutettava ja myös kansaneläkkeen lisäosaa korotettava. Pidän myös hyvin tärkeänä indeksijärjestelmän muuttamista siten kuin puheenvuorossaan äskén ed. Stenius-Kaukonen ehdotti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.10.

Täysistunto keskeytetään kello 15.53.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16.12.

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 (HE n:o 50)

9) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 11 (HE n:o 135/1989 vp. ja LA n:o 18)

10) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 5 (HE n:o 60)

11) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE n:o 56)

12) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 7 (HE n:o 244/1989 vp.)

13) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17 (HE n:o 68)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.25.

Täysistunto lopetetaan kello 16.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola